CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Memo:
Sessie “Draaien aan de knoppen”

Scenario’s voor dagelijks onderhoud openbare ruimte Gemeente Hattem

T.a.v. Commissie ruimte en duurzaamheid
Van Martijn Buitenhuis en Imke Krijnsen
Datum dinsdag 25 februari 2025

Inleiding

Eind 2023 is geconstateerd dat het belangrijk is om toekomstgerichte en duurzame keuzes te maken voor de uitvoering van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.
Daarom is een bestuursopdracht geformuleerd voor een onderzoek naar en inzet op het efficiënt en verantwoord uitbesteden van beheer- en onderhoudstaken die buiten de capaciteit van de buitendienst van de gemeente Hattem vallen. De gemeente geeft daarbij de voorkeur aan het inbesteden van een deel van de dagelijkse beheertaken (zoals schoonhouden, onderhouden en veilig houden) bij ROVA (Regionaal Orgaan Verwijdering Afvalstoffen).

Beeldvorming sessie “draaien aan de knoppen”

Op 3 maart wordt tijdens de commissievergadering een informatiesessie georganiseerd. Het onderwerp is “kwaliteit en toekomst openbare ruimte”, vanuit Cyber Advies geven Martijn Buitenhuis en Imke Krijnsen uitleg en toelichting. Eerder heeft u hier al informatie over ontvangen en is er een presentatie gegeven in de commissie Ruimte en Duurzaamheid.

Bij de beeldkwaliteitssystematiek gaat het om keuzes gericht op dagelijks onderhoud (het schoon, heel en veilig houden van de openbare ruimte). Op dit moment wordt gewerkt aan het op orde brengen van de beheerdata, vindt er een onderzoek plaats naar de beheerorganisatie, met name gericht op de uitvoering van taken in het dagelijks beheer en onderhoud door de buitendienst. Dit met als doel om de basis qua organisatie op orde te krijgen, zicht te hebben op welke budgetten daarvoor nodig zijn en welke capaciteit en vervolgens te bepalen welke werkzaamheden door de buitendienst worden uitgevoerd en welke door derden worden uitgevoerd.

Binnen de gemeente Hattem is in het verleden, op basis van de beeldkwaliteitssystematiek, besloten welke onderdelen/gebieden van de Openbare Ruimte op welk kwaliteitsniveau moeten worden onderhouden en wat daar dan de kosten van zijn. Op basis van nieuwe doorrekeningen willen we de commissie bijpraten over de keuzes die voorliggen bij het beheer en onderhoud van de Openbare Ruimte. Na deze sessie ontvangt u de presentatie en leggen wij scenario’s voor aan de raad ter besluitvorming. Deze besluitvorming nemen we mee in de verdere uitwerking van het plan.

Gezien de beschikbare tijd op 3 maart a.s. hebben we besloten u in deze memo alvast uitleg te geven over de verschillende begrippen, over de eerste uitkomsten van de doorrekeningen en over de bijbehorende mogelijke scenario’s voor het uitvoeren van het dagelijks onderhoud in de gemeente Hattem.

Het doel van de sessie en het bijbehorende raadsadvies is richting te geven bij de kwaliteitskeuzes die gemaakt worden en welke impact deze hebben op het budget. Relevante vragen daarbij zijn: Welke kwaliteit hebben we nu? Hoe verhoudt zich dat tot het huidig budget? Welke kwaliteit is waar gewenst? Wat kost dat? Welke keuzes gaan wij maken?

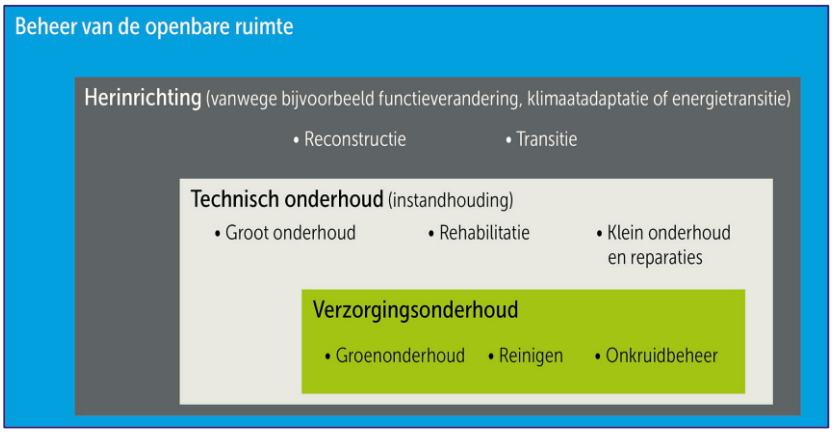
Integraal beheer openbare ruimte: uitleg werkwijze en begrippen

Onder (integraal) Onderhoud van de Openbare Ruimte wordt verstaan: het uitvoeren van maatregelen met als doel om het gehele beheerareaal (alle objecten in eigendom van de gemeente) in goede staat op een vooraf bepaald kwaliteitsniveau veilig en duurzaam te onderhouden of op dat gewenste niveau te brengen:

- Technische ondergrens conform landelijke eisen (CROW[1])
- Weinig tot geen gegronde schadeclaims
- Géén kapitaalsvernietiging[2]

Voor Dagelijks Onderhoud, Groot Onderhoud en Vervanging zijn de teams Buitendienst en Realisatie en Beheer samen verantwoordelijk.

- **Dagelijks Onderhoud:** het schoon, heel en veilig houden van de Openbare Ruimte: o.a. maaien, vegen, reiniging kolken, schoffelen en snoeien. En kleine herstelwerkzaamheden. Betreft verzorgingsonderhoud en klein onderhoud en reparaties (vaak op basis van afgesproken beeldkwaliteit).
- **Groot Onderhoud:** plannen en uitvoeren van onderhoudsmaatregelen waarbij een groot gedeelte van het object na een bepaald aantal jaren wordt vernieuwd of hersteld, met het doel het in aanvaardbare technische staat te brengen en te houden.
- **Vervanging:** herstel van het oorspronkelijk functioneren: object wordt geheel verwijderd, een nieuw gelijkwaardig object wordt teruggeplaatst. Dit moment wordt vaak aangegrepen voor een herinrichting. Bij een herinrichting verandert het gebruik of de functie van een object of van het gedeelte van de openbare ruimte waar het object zich in bevindt.

Bij de scenario's die we voorleggen hebben we het over het onderhoud en niet over de inrichting van openbare ruimte. In de context hiervan geven we naast inzicht over de kosten en capaciteit voor uitvoering van dagelijks onderhoud ook inzicht in de kosten (budgetten) die bij het beheerareaal nodig zijn voor groot onderhoud en vervanging. Het ene soort onderhoud heeft relatie met het andere soort onderhoud: Wanneer het groen "op en versleten" is en eigenlijk vervangen moet worden kun je niet verwachten dat de openbare ruimte alleen met dagelijks onderhoud of groot onderhoud (en het daarbij behorende budget en de capaciteit) op voldoende kwaliteitsniveau onderhouden wordt.

[1] CROW, het landelijke kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte
[2] De extra kosten voor maatregelen, die als gevolg van uitstel van onderhoud ontstaan, worden beschouwd als kapitaalsvernietiging

Bij de toelichting werking Meerjaren InvesteringsProgramma (MIP) op 10 februari 2025 is aan de raad hierover ook uitleg gegeven. Bij de uitvoering van onderhoud houden we, met name voor groot onderhoud en vervanging ook rekening met wettelijke kaders en -regelgeving.

In die toelichting is een "Winstwaarschuwing" afgegeven: veel onderdelen in de openbare ruimte zijn einde levensduur en er is op plekken sprake van achterstallig onderhoud. Dat vraagt mogelijk om forse investeringen. In eerste instantie kan het lijken dat het best meevalt met de kwaliteit van de openbare ruimte. Kleine percentages van ernstige schade kunnen echter grote onderhoudskosten inhouden. Wanneer onderhoud niet op het juiste tijdstip wordt uitgevoerd, wordt het doel van (integraal) onderhoud niet gehaald. Het gevolg is dat het kwaliteitsniveau verder afneemt, waardoor een steeds groter deel van het beschikbare budget moet worden gebruikt voor steeds ingrijpender reparatiewerkzaamheden. Dit onderhoud levert slechts een zeer tijdelijke bijdrage aan de restlevensduur. Ook het aantal te reconstrueren objecten neemt steeds verder toe. Hierdoor ontstaat onderhoudsachterstand en er is sprake van kapitaalvernietiging.

Dagelijks onderhoud conform beeldkwaliteit systematiek Openbare Ruimte:

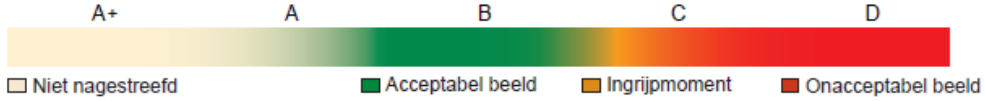
De beeldkwaliteit systematiek is een landelijke standaard waarin uniforme kwaliteitsniveaus voor het onderhoud van de openbare ruimte zijn beschreven (de beeldmeetlatten). Hierdoor is het mogelijk om beleid te formuleren door bijvoorbeeld per gebied de gewenste beeldkwaliteitsniveaus te benoemen en deze bij de uitvoering te monitoren. De systematiek is daarmee bruikbaar van beleid tot uitvoering. Er is onderscheid gemaakt naar beeldmeetlatten voor verzorgingsonderhoud en voor technisch onderhoud.

Er zijn drie mogelijke manieren om beeldkwaliteit toe te passen:

- **Discussiëren over de gewenste kwaliteit**: beeldkwaliteit helpt om keuzes te maken over hoe de openbare ruimte eruit moet zien en te differentiëren per gebied.
- **Monitoren van de gerealiseerde kwaliteit**: beeldkwaliteit helpt om de geleverde resultaten meetbaar te maken, te evalueren en bij te sturen.
- **Contracteren van kwaliteitsafspraken (beeldbestekken)**: beeldkwaliteit maakt het mogelijk om een uitvoerende partij verantwoordelijk te maken voor het leveren van de gewenste kwaliteit.

	Verzorgingsonderhoud	Technisch onderhoud	Herinrichting
Beeldmeetlatten zijn geschikt voor beleidsdiscussies over het gewenste beeldkwaliteitsniveau	X	X	X
Beeldmeetlatten zijn geschikt voor monitoring van de beeldkwaliteit	X	X	
Beeldmeetlatten zijn geschikt om kwaliteitsafspraken te contracteren (beeldbestekken)	X		

Om de beeldkwaliteit helder te beschrijven, is gekozen voor vijf kwaliteitsniveaus. Deze indeling biedt in de praktijk voldoende nuancering om een situatie goed vast te leggen.

De kwaliteitsniveaus zijn in de beeldkwaliteit systematiek zo veel mogelijk gerelateerd aan bestaande technische onderhoudsrichtlijnen. Onderstaande figuur laat deze zien:

Beeld-kwaliteit	Omschrijving	Indicatie kwaliteit	Relatie groot onderhoud en vervanging
A+	Zeer hoog	Nagenoeg ongeschonden	Er is geen schade
A	Hoog	Netjes, verzorgd en comfortabel	Er is enige schade
B	Basis	Functioneel	Weinig klein herstel, groot onderhoud binnen 5 jaar te verwachten
C	Laag	Onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder	Binnen 2 jaar groot onderhoud en meer klein herstel i.v.m. veiligheid
D	Zeer laag	Kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling, functieverlies, juridische aansprakelijkstelling of sociale onveiligheid	Er is direct groot onderhoud of vervanging nodig (m.n. groen)

Per object gelden 1 of meer kwaliteitscriteria. Voor elk kwaliteitscriterium bestaat een beeldmeetlat waar met foto's, beschrijvingen en eisen het kwaliteitsniveau meetbaar is gemaakt:

- De beheergroep waarop de normen van toepassing zijn;
- Verschillende normen met de eenheid waarop gemeten wordt;
- De waarden van de normen die behoren bij het kwaliteitsniveau;
- Indicatieve afbeelding van het kwaliteitsniveau en het ingrijpmoment.

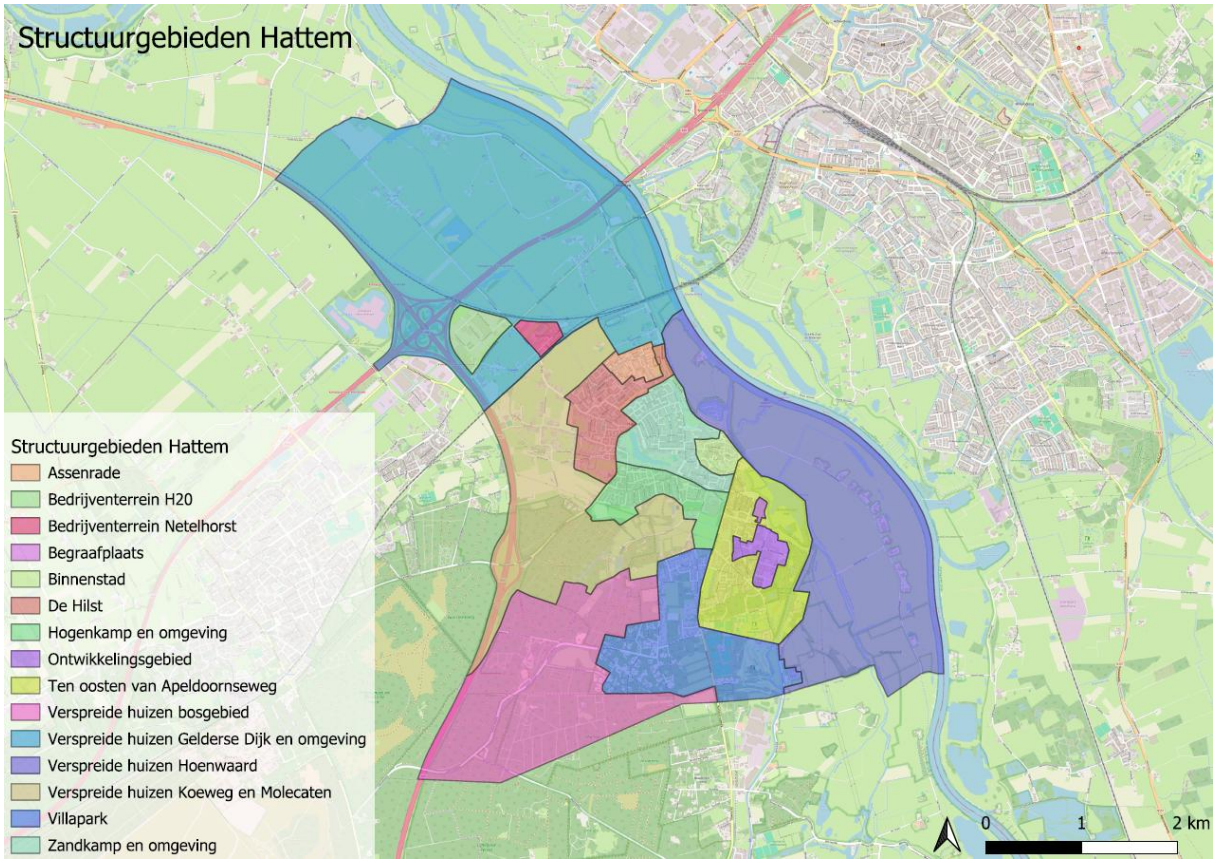
Ons advies bij het maken van keuzes is om een realistische afweging te maken. Daarbij behoren A, B of C tot de mogelijkheden. A+ is erg duur en bijna niet in stand te houden (nieuwstaat, opleverkwaliteit). Bij C en D is sneller groot en ander onderhoud nodig en bij D moet er al heel gauw vervangen worden (kapitaalvernietiging). Ter voorbeeld tonen we 1 beeldmeetlat:

A+	A	B	C	D
De rand van de verharding of het gras is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is goed zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is niet zichtbaar.
gemiddelde lengte overgroeiende beplanting 0 cm per 100 m¹	gemiddelde lengte overgroeiende beplanting ≤ 10 cm per 100 m¹	gemiddelde lengte overgroeiende beplanting ≤ 25 cm per 100 m¹	gemiddelde lengte overgroeiende beplanting ≤ 40 cm per 100 m¹	gemiddelde lengte overgroeiende beplanting > 40 cm per 100 m¹
lengte overgroeiende beplanting 0 cm	lengte overgroeiende beplanting ≤ 30 cm	lengte overgroeiende beplanting ≤ 45 cm	lengte overgroeiende beplanting ≤ 75 cm	lengte overgroeiende beplanting > 75 cm
storende takken nee	storende takken nee	storende takken nee	storende takken nee	storende takken ja

Doorrekening scenario's en bijbehorende budgetten:

Uitgangspunt kwaliteitsniveaus gemeente Hattem

De kwaliteit in gemeente Hattem hoeft niet overal gelijk te zijn. Het stadshart kan in kwaliteit verschillen met bijvoorbeeld een bedrijventerrein. Daarom zijn er in 2007 structuurelementen benoemd die duidelijk verschillen in functionaliteit, inrichting en gebruik en is er een keuze gemaakt in de gewenste kwaliteitsniveaus. Sinds 2007 is het gebruik in delen van die structuurgebieden veranderd en is er uitbreiding is geweest (o.a. in de vorm van een bedrijventerrein H2O waar een hoger kwaliteitsniveau is afgesproken). In het verlengde van de besluitvorming uit 2007 als uitgangspunt de volgende structuurgebieden met bijbehorende kwaliteitsniveaus:

Bij de uitgangspunten zijn een aantal vraagtekens te plaatsen. Zo is voor de binnenstad kwaliteitsniveau B afgesproken met een ambitie om de kwaliteit naar A te brengen. Assenrade is een woongebied, het onderhoudsniveau is dan normaal gesproken een C echter bij de aanleg is een ambitie voor B aangegeven. Het bedrijventerrein H2O is qua inrichting naar een hoger niveau gebracht en daarbij is een onderhoudsniveau B afgesproken, afwijkend van het andere bedrijventerrein. Het ontwikkelgebied betreft de omvorming van bedrijventerrein naar wonen.

	Structuurgebied	verharding	groen	meubilair	onkruid / zwerfvuil
	Begraafplaats	A	A	A	A
	Bedrijventerrein Netelhorst	C	C	C	C
	Bedrijventerrein H2O	B	B	B	B
	Binnenstad	B (A)	B (A)	B (A)	B (A)
woongebied	Assenrade	C (B)	C (B)	C (B)	C (B)
	De Hilst	C	C	C	C
	Hogenkamp en omgeving	C	C	C	C
	Ten oosten van Apeldoornseweg	C	C	C	C
	Ontwikkelingsgebied	C	C	C	C
	Villapark	C	C	C	C
	Zandkamp en omgeving	C	C	C	C
buiten wonen / buitengebied	Verspreide huizen bosgebied	C	C	C	C
	Verspreide huizen Gelderse Dijk en omgeving	C	C	C	C
	Verspreide huizen Hoenwaard	C	C	C	C
	Verspreide huizen Koeweg en Molecaten	C	C	C	C

Uitgangspunt: vergelijking afgesproken kwaliteit met huidige kwaliteitsniveau

Het is gebleken dat de huidige manier van meten en monitoren die is ingezet na 2007 niet overeenkomt met de beeldkwaliteit systematiek en daarmee een vertekend beeld geeft van de daadwerkelijk aanwezig kwaliteit. Op dit moment wordt gewerkt aan een monitoringsplan dat wel aansluit. Het is de bedoeling om in het voorjaar een nieuwe meting uit te voeren. Wanneer een meting in de winter wordt uitgevoerd geeft dat geen representatief resultaat. Om een beeld te krijgen van de huidige kwaliteitsniveaus in Hattem is het wenselijk een nieuwe kwaliteitsmeting uit te voeren in het voorjaar van 2025.

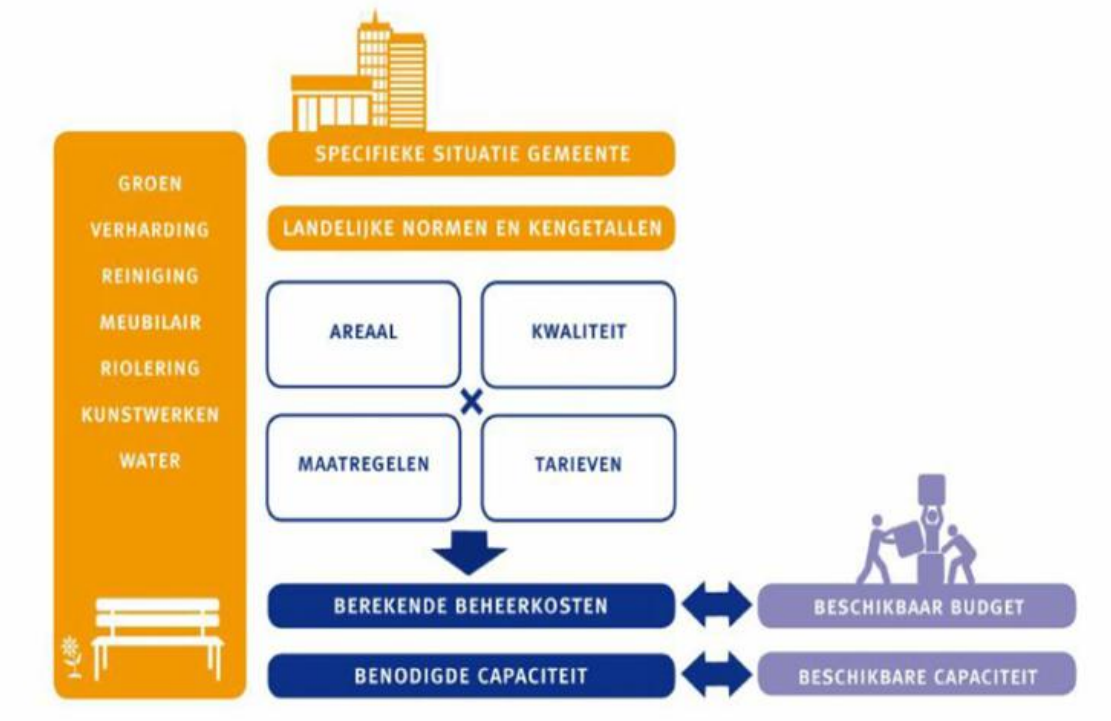
Dat betekent dat we op dit moment geen goed beeld over wat de daadwerkelijke kwaliteit is. Is het beeldkwaliteitsniveau in Assenrade bijvoorbeeld nog steeds B (conform de afspraak/ ambitie)? Op basis van de huidige manier van werken en inspecteren lijkt het erop dat de kwaliteit over het algemeen, op plekken waar geen achterstallig onderhoud is of geen vervanging nodig is, wat hoger ligt dan de afgesproken beeldkwaliteit.

In het kader van de scenario's en sessies stellen wij daarom voor om vooral op basis van de doorrekening van het huidige areaal te bespreken wat wenselijke scenario's zijn.

Uitgangspunt: gebruikte input en aannames bij de doorrekeningen

Uitvoeringskosten

Er is een doorrekening gemaakt, op basis van de huidige afgesproken beeldkwaliteit en beheerarealen, voor dagelijks onderhoud, groot onderhoud (exploitatie) en vervanging. Voor de doorrekening van het theoretisch benodigde budget is gebruikt gemaakt van het interactieve sturingsmodel Impact online©. Dit sturingsmodel maakt de kostenconsequenties per beheergroep inzichtelijk en is gebaseerd op landelijke kengetallen en normen en de uitgangspunten van de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2023 (KOR).

Daarbij gaat het model uit van levenscycluskosten. Dit zijn de kosten die jaarlijks gemiddeld nodig zijn voor alle typen onderhoud over de gehele levensduur van de objecten.

Het is een calculatie die uitgaat van een homogene kwaliteit en leeftijd van het te onderhouden areaal. De kostencalculatie geeft dus aan wat in theorie gemiddeld per jaar nodig is. In werkelijkheid kunnen de jaarlijkse onderhoudskosten fluctueren. Dit is onder andere mogelijk door weersinvloeden en projectmatige programmering. ***Ook wordt geen rekening gehouden met mogelijk aanwezig achterstallig onderhoud, waardoor mogelijk een investering nodig is om de kwaliteitsniveaus weer op het gewenste peil te brengen.***

Appels met appels vergelijken:

- De zuivere uitvoeringskosten wordt berekend in Impact online©. In deze kosten zijn de kosten die direct aan de uitvoeringsmaatregelen t.b.v. onderhoud gekoppeld zijn meegenomen. Dit betreft dus kosten voor de productieve arbeidsuren (dus ook van derden), inzet tractie (maaimachines, trekkers, vervoer, e.d.), benodigd materiaal en stort/verwerkingskosten voor onderhoud.
- Dezelfde onderdelen worden vergeleken. Zo worden kosten ten behoeve van o.a. gladheidsbestrijding, ongediertebestrijding buiten de kostenberekening gehouden omdat die niet norm en (beeld)kwaliteit gerelateerd zijn. In het kostenoverzicht zijn deze posten één op één meegenomen.

In de regel (BBV) is dagelijks onderhoud directe exploitatie, is groot onderhoud exploitatie die veelal uit een voorziening wordt bekostigd en worden vervangingen gekapitaliseerd. Het komt voor dat de grens tussen groot onderhoud en vervangingsonderhoud diffuus is voor bepaalde kapitaalgoederen. Renovaties en levensduur verlengende maatregelen kunnen daarom per gemeente onder budgetten voor groot onderhoud (exploitatie) of onder vervangingsinvesteringen worden geschaard.

Capaciteit

Voor de capaciteitsvraag gebruiken wij Impact online© Inside. Hiermee berekenen we hoeveel capaciteit benodigd is voor de taken en rollen bij beleid, beheer, werkvoorbereiding, toezicht etc. In Hattem zijn dit voornamelijk de taken die door team Realisatie en Beheer worden uitgevoerd.

We hebben daarbij aan de gemeente gevraagd om een capaciteitsoverzicht van de teams Realisatie en Beheer en de Buitendienst. Aan de Buitendienst hebben we gevraagd om aan te geven:

- In hoeverre rekening gehouden moet worden met een lagere capaciteitsfactor, omdat we ook werken met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt;
- In hoeverre de taken die de mensen van de buitendienst uitvoeren puur uitvoerend zijn of dat een aantal mensen ook taken uitvoeren die meer met beleid, beheer, coördinatie en begeleiding hebben te maken. Op deze manier kunnen we onderscheid maken in welk deel van de FTE en bijbehorende loonsom van de buitendienst toegerekend moet worden aan uitvoering en welk deel aan capaciteit voor beleid, beheer, werkvoorbereiding, toezicht etc.

Uit de tabel van de Buitendienst blijkt dat vanuit de gemeente alle FTE en capaciteit wordt toegerekend aan uitvoeringstaken. Op basis van gesprekken over de werkwijze bij de Buitendienst blijkt met name de coördinator buitendienst en de voormannen, maar ook een aantal medewerkers werkzaamheden uitvoeren die niet tot de uitvoeringstaken behoren in het kader van beheer van de openbare ruime. Voor de huidige berekening zijn we, op basis van inzichten bij andere gemeenten, uitgegaan van een andere verdeling dan de gemeente heeft aangegeven. Dit vraagt nog om een nadere uitwerking. Voor nu zijn we daarom uitgegaan van een capaciteit van 16,6 FTE voor uitvoerende taken ten opzichte van een beschikbare capaciteit van 22,4 FTE en hebben we die FTE's op basis van de loonsom in de berekening uitvoeringskosten meegenomen.

Ook voor het team Realisatie en Beheer moet nog een slag gemaakt worden in wie wat waarom doet, of deels taken door andere teams worden uitgevoerd en welke taken het team uitvoert t.b.v. inrichting- en transitieprojecten.

Om deze reden wordt voor nu alleen de doorrekening van benodigde budgetten gepresenteerd. Dit geeft voor nu voldoende inzicht in keuzemogelijkheden en de verhouding in benodigde budgetten.

Arealen

De meest actuele areaalgegevens zijn uiteindelijk begin 2025 aangeleverd door de beheerders van de kapitaalgoederen. Het bleek dat de basisgegevens in Hattem niet voor alle disciplines goed op orde zijn. Voor zover als dat mogelijk hebben we de periode september 2024 – januari 2025 gebruikt om de arealen bij te werken.

Dit betekent ook dat voor een aanzienlijk deel het areaal nog niet goed in beeld is. We hebben ons bij de huidige berekeningen gebaseerd op wat nu is aangeleverd. Het kan zijn dat een definitieve doorrekening, op basis van een volledig bijgewerkt areaal, andere uitkomsten geeft.

Huidige budgetten

Op basis van bovengenoemde aanname t.b.v. uitvoeringskosten component buitendienst en de budgetten die door de verschillende budgethouders voor de beheerdisciplines zijn aangegeven is het huidige totaal jaarlijks beschikbare budget als volgt aan te geven:

- Dagelijks onderhoud: € 2.258.800 (waarvan € 1.085.700 aangenomen voorlopig als loonkostencomponent uitvoeringstaken buitendienst)
- Groot onderhoud: € 378.000
- Vervanging: € 902.780

Wat opvalt is dat deze budgetten niet goed gestructureerd en onderverdeeld zijn naar de verschillende soorten beheerarealen. Dit maakt een goede sturing op budgetten lastig. Ons advies is om de budgetten anders onder te verdelen, zie ook hieronder bij de analyse van de doorrekening. En om goede kaders af te stemmen: wat verstaan wij onder dagelijks onderhoud en onder groot onderhoud. Wanneer alleen het totaalbudget beschouwd wordt lijkt het 0-scenario qua doorrekening (zie verderop) best positief. Onderliggend zijn er in de budgetten per beheersoort echter grote verschillen te zien in wat benodigd is en wat beschikbaar is. Ook de component buitendienst (wat doen zij dan voor welke beheerdiscipline) vraagt daarbij om goede afspraken en kaders.

Resultaat doorrekeningen

Impact online © Outside: beheerkosten

Er is met behulp van Impact een doorrekening gemaakt (0-scenario) voor de onderhoudskosten in de openbare ruimte o.b.v. de door Hattem aangeleverde areaalgegevens en de huidige kwaliteitsuitgangspunten. Voor de Binnenstad is B kwaliteit en voor Assenrade is C kwaliteit aangehouden (daar is destijds budget voor beschikbaar gesteld, ook al was de gewenste ambitie een hoger niveau). De berekende jaarlijks benodigde budgetten zijn vergeleken met de vanuit de verschillende gemeenten beschikbaar gestelde budgetten. De arealen die zijn doorgerekend zijn als volgt onderverdeeld:

- Groen
- Verharding
- Water
- Civiele kunstwerken
- Meubilair
- VRI
- Openbare verlichting
- Recreatie
- Reiniging
- Overig (budgetten die niet o.b.v. arealen te berekenen zijn, gebruikte budgetten zijn overgenomen uit de exploitatiebegroting).

Onderdeel	Berekend benodigd budget	Bekend beschikbaar budget	Verschil
Dagelijks Onderhoud	€ 1.736.000	€ 2.258.800	+ € 522.800
Groot Onderhoud	€ 668.000	€ 378.000	-/- €290.000
Totaal DO/ GO	**€ 2.404.000**	**€ 2.636.800**	**+ € 232.800**

Onderdeel	Berekend benodigd budget	Bekend beschikbaar budget	Verschil
Vervanging	€ 2.976.000	€ 902.780	-/- € 2.073220

De doorrekening geeft aan dat er in totaal € 5,38 miljoen nodig voor het beheer van de openbare ruimte. Vergelijken we de door Impact berekende budgetten met de vanuit Hattem jaarlijks beschikbaar gestelde budgetten dan lijkt het erop dat er te weinig budget beschikbaar wordt gesteld om de openbare ruimte zo te kunnen onderhouden dat voldaan wordt aan de landelijke normen en richtlijnen.

Op technisch vlak (groot onderhoud en vervanging) lijkt er te weinig budget beschikbaar te worden gesteld. Voor dagelijks onderhoud (schoon, heel en veilig) lijkt het erop dat de budgetten ruim voldoende zijn.

LET OP:
We kunnen geen definitieve uitspraak doen of deze uitkomsten kloppen (zie opmerking over aanname looncomponent buitendienst en de correctheid van beheerdata). Het lijkt er, gezien de huidige budgetten van de gemeente, op dat een deel van de groot onderhoudstaken ook door de buitendienst of door aannemers worden uitgevoerd. Ons advies is om de budgetten voor Groot- en Dagelijks onderhoud anders te verdelen zodat beter inzicht gegeven wordt in budget en uitgaven welke voor Groot- of voor Dagelijks onderhoud zijn.
Bij vervanging is, op basis van de huidige budgetten, een groot gat te zien. Het is niet duidelijk of en hoe er gereserveerd wordt voor vervangingen. In Hattem is het de werkwijze dat bij vervanging ook gekeken wordt of een andere inrichting van de openbare ruimte nodig is. In dat geval wordt voor de planvorming en inrichting/uitvoering per project krediet aangevraagd. Gezien de huidige toch al precaire financiële situatie is dit

niet wenselijk. Vervangingen die echt nodig zijn omdat de technische levensduur eindig is worden dan toch vaak uitgesteld. Wij adviseren nadrukkelijk om voor vervanging te gaan reserveren.
We rekenen t.b.v. de scenario's alleen met dagelijks onderhoud en groot onderhoud. Dit geeft voor de huidige discussie over kwaliteit en de verschillende scenario's voldoende inzicht in bijkomende kosten.

"Knoppensessie" en voorgestelde scenario's

Op basis van de berekeningen gaan we verder in op de beheerkosten voor dagelijks onderhoud en groot onderhoud, waarbij we een aantal realistische scenario's voorleggen:

- **0-scenario:** **Huidige ambitie (zie hierboven):**

Berekend benodigd budget	Bekend beschikbaar budget	Verschil
€ 2.404.000	€ 2.636.800	+ € 232.800

- **Scenario 1:** Een plus in de Binnenstad (daadwerkelijk ambitie A), wonen alles C en bedrijven alles C.

Berekend benodigd budget	Bekend beschikbaar budget	Verschil
€ 2.421.000	€ 2.636.800	+ € 215.800

- **Scenario 2:** Een plus voor alle woonwijken (alles B) en Binnenstad (A) verder scenario 0 (dus met verschil tussen H2O en andere bedrijventerrein).

Berekend benodigd budget	Bekend beschikbaar budget	Verschil
€ 2.669.000	€ 2.636.800	-/- € 32.200

- **Scenario 3:** Ondergrens (alles C)

Berekend benodigd budget	Bekend beschikbaar budget	Verschil
€ 2.164.000	€ 2.636.800	€ 472.800

In alle scenario's geldt dat er rekening gehouden moet worden met de capaciteit voor de buitendienst. De nu berekende scenario's hebben, conform de methode van Impact, een directe relatie met de berekende benodigde capaciteit van de buitendienst (rekencomponent, vanuit euro's terug naar capaciteit te herleiden). Alle scenario's zijn, volgens de werkwijze van Impact, gebaseerd op het takenpakket dat nu door de buitendienst wordt uitgevoerd.

De berekening is daarom standaard in 2 componenten opgezet: deel eigen buitendienst in Euro's en deel derden in Euro's.

Qua kosten klopt de berekening, in de praktijk en de opzet van dit onderzoek is juist het aantal FTE en daarmee de capaciteit van de buitendienst een vast gegeven. Dit betekent dat bij een keuze voor een ander scenario dan het 0-scenario juist gekeken moet worden naar uitbreiding of vermindering van het takenpakket dat bij de buitendienst komt te liggen.

Bij de uitleg over beeldkwaliteit is al aangegeven waarom de bandbreedte tussen A, B of C moet liggen.

Overwegingen bij kwaliteitskeuzes:

- Het huidige beheerniveau is zowel technisch als op beeld niet conform het de afspraken vanuit beleid en beeldkwaliteit;
- Er is plaatselijk sprake van technische achterstand (voor groen en grijs);
- C-kwaliteit leidt tot achterstallig onderhoud en hogere kosten op een later moment;
    - Tijdelijke verlichting van lasten t.o.v. A of B niveau;
    - Voor groot onderhoud echter binnen 2 jaar extra kosten te verwachten;
    - Ingreep plegen om weer op een B of A niveau te komen kost extra geld;
    - Meer klachten van gebruikers te verwachten en meer klein onderhoud en herstel (veiligheid) nodig.